

5. ԺՈՂՈՎԱԾՈՒԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒՅԹՆԵՐԸ

Վիկտոր Զախարյան
Վլադիմիր Հարությունյան
Գրիգորի Վահանյան
Դավիթ Հարությունյան
Լիլիթ Սարգսյան
21.09.2021-05.10.2021

«Ժողովածուի գիտական նորույթները» խորագրի տակ ամփոփված և ներկայացված են ժողովածուում տեղ գտած հոդվածների գիտական նորույթները: Իր նշանակությամբ այն նոր մշակույթ է, որը բացակայում է հայաստանյան գիտական հանդեսներում և առաջին անգամ է կիրառվում գիտական հոդվածների ժողովածուի հրապարակման պրակտիկայում: Այն՝

- ընթերցողների կշահադրդի ավելի մանրամասն ուսումնասիրելու ինչպես յուրաքանչյուր հոդված առանձին, այնպես էլ ժողովածուն ամբողջությամբ վերցրած,
- հնարավորություն է տալիս իշխանության գործադիր մարմնի տարբեր օղակներին՝
 1. տեսնելու տվյալ ոլորտի թերություններն ու բացթողումները և կարճ ժամկետում վերացնելու դրանք,
 2. էկոնոմիկայում առաջացած հիմնախնդիրներին համակարգային լուծում տալու համար,
- գիտական ուղեցույց կհանդիսանա իշխանության օրենսդիր և գործադիր մարմինների տարբեր կառուցվածքային ստորաբաժանումների (նախարարություններ, հանձնաժողովներ և այլ միավորներ) համար,
- գիտական ուղեցույց կհանդիսանա գիտությամբ զբաղվելու ցանկություն ունեցողների (գիտաշխատողներ, ասպիրանտներ, հայցորդներ), ինչպես նաև բուհերի դասախոսական անձնակազմի համար:

Գիտական նորույթները ստորև ներկայացված են ըստ երկրների խոշորացված խմբերի և ըստ ժողովածուում նրանց ունեցած տեղադրման հերթականության:

1. ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ ԵՐԿՐՆԵՐ

1.1. ԱՎՍՏՐԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԻ ԳՈՐԾՈՆՆԵՐԸ

Հոդվածի գիտական նորույթն այն է, որ վերլուծելով Ավստրիայի տնտեսական զարգացման խնդիրների լուծման հիմնական գործոնները՝ հեղինակը հանգել է այն եզրակացության, որ այդ խնդիրների լուծումները թույլ կտան՝ ա) լուծել կրթության ոլորտի խնդիրները, ինչը կնպաստի ժամանակակից պահանջներին համապատասխան մասնագետների պատրաստմանը, բ) մշակել զբաղվածության

այնպիսի քաղաքականություն, որը կբերի երիտասարդների շրջանում զբաղվածության աճին:

1.2. ՉԵԽԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՈՒՂՈՒ ՓՈՐՁԸ

Հաշվի առնելով Հայաստանի տնտեսական զարգացման ոլորտներում առկա խնդիրները, մասնավորապես՝ առողջապահական ոլորտի, առցանց առևտրի և պետություն-մասնավոր հատված-գիտական համայնք համագործակցությունը՝ բացահայտվել և հիմնավորվել են վերոգրյալ խնդիրների լուծման հնարավորությունները Չեխիայի օրինակով, որոնք կայանում են հետևյալում.

1. հիմք ընդունելով Չեխիայում պարտադիր բժշկական ապահովագրության ծրագրի ներդրումից հետո մարդկանց կենսամակարդակի ցուցանիշների բարելավումը՝ առաջարկվել է համանման ծրագիր ներդնել նաև Հայաստանում,
2. առցանց հարկման բացակայությունը անհավասար պայմաններ է ստեղծում առցանց առևտրով զբաղվողների և վարձակալած տարածքներից վաճառք իրականացնողների միջև, այդ իսկ պատճառով առաջարկվում է ներդնել առցանց առևտրի հարկման կառուցակարգ, որի համար հիմք կարող է հանդիսանալ Չեխիայի օրինակը, որը ներկայումս լավագույններից է աշխարհում: Պետություն-մասնավոր հատված-«գիտական համայնք» համագործակցության կապի բացակայության խնդիրը լուծելու համար առաջարկվում է Չեխիայի օրինակով ստեղծել էլեկտրոնային հարթակ երեք կողմերի համագործակցությունը դյուրինացնելու նպատակով:

1.3. ՇՎԵԴԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄՈՂԵԼԻ ՅՈՒՐԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՈՒՄԱՆԵԼԻ ԿՈՂՄԵՐԸ

Շվեդական փորձի հիման վրա հիմնավորվել է, որ հանքային ռեսուրսներով ու էներգակիրներով ոչ հարուստ երկրները կարող են զարգացման ու արդիականացման թռիչք ապահովել միայն այն պարագայում, եթե կառավարող վերնախավերը բարեփոխումների միջանկյալ արդյունքները մշտապես համադրեն խելամիտ ու հավասարակշռված սոցիալական քաղաքականության հետ և վերափոխումների բոլոր փուլերում ստանան հասարակության լայն զանգվածների աջակցությունը, ինչպես նաև պայմաններ ստեղծեն հանրային և տնտեսական կյանքում նրանց հնարավորինս լայն ներգրավվածության համար: Դա նշանակում է, որ կառավարությունը տնտեսական քաղաքականության արդյունավետ գործիքակազմերով պետք է շտկի ծայրահեղ ազատականության սկզբունքներով իրականացված և հասարակության ծայրահեղ բնեռացման հանգեցրած բարեփոխումների հետևանքները:

1.4. ՊՈՐՏՈՒԳԱԼԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Պորտուգալիայի փորձի հիման վրա և՛ հիմնավորվել, և՛ առաջարկվել է պարտադիր կուտակային կենսաթոշակային վճարի չափի սահմանումը համակցել երեխաների թվաքանակի հետ՝ նպաստելով ծնելիության բարձրացմանը և կամավոր կուտակային համակարգի զարգացմանը:

Աշխատաշուկան որակյալ կադրերով համալրելու և ոչ նյութական ակտիվների կորուստները կանխելու նպատակով հիմնավորվել և առաջարկվել է Պորտուգալիայի օրինակով մշակել «Գիտական զբաղվածության ծրագիր»՝ «պետություն, գիտություն և մասնավոր հատված» մշտական համագործակցության շեշտադրմամբ:

1.5. ԿԻՊՐՈՍԻ ՎԵՐԵԼՔԻ ՈՒՂԻՆ

Կիպրոսի տնտեսության զարգացման փորձի կիրառման արդյունքում պետական-մասնավոր համագործակցության ակտիվացումը, ընկերություններին հարկային, մաքսային և վարկային արտոնությունների տրամադրումը, բարձր տեխնոլոգիական ոլորտի արտադրանքների արտահանման (վաճառահանման) և փոխանակման համար բարենպաստ պայմանների ստեղծումը, ընկերությունների ինովացիոն զարգացման խթանումը, հայրենական և օտարերկրյա ներդրողների համար կապիտալի ներդրման համար հավասար և գրավիչ պայմանների ապահովումը, թեթև, սննդի և վերամշակող արդյունաբերության ոլորտներում լրացուցիչ ներդրումների իրականացման միջոցով նոր աշխատատեղերի ստեղծումը, բնակարանաշինության և բնակարանային ապահովության աշխատանքներում շահառուների ակտիվ ներգրավումը (զբաղվածության ապահովման և շինարարական աշխատանքների տևողության կրճատման նպատակով), բնակչության կենսամակարդակի բարելավմանը և տնտեսության համաչափ զարգացմանն ուղղված տնտեսական զարգացման և սոցիալական քաղաքականության փոխհամաձայնեցված ներդաշնակ մոդելի մշակումը և կիրառումը մեծապես կարող են նպաստել տնտեսության համաչափ զարգացմանը:

1.6. ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ. ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵԶՐԵՐ

Հունաստանի տնտեսության զարգացման փորձի կիրառման արդյունքում հայրենական և օտարերկրյա ներդրողների համար հավասար և գրավիչ հարկային գործիքակազմի մշակումը և կիրառումը, ինովացիոն և ներդրումային գործունեության ֆինանսավորման մատչելիության ապահովումը, զբոսաշրջության ոլորտում ներդրումների ավելացման միջոցով զբոսաշրջային մասնավոր այցերն ընտանեկանի վերափոխումը (հատկապես մանկական հանգստի կազմակերպման շեշտադրմամբ), կրթության և գիտության ոլորտներում մրցունակ մասնագիտական կադրերի պատրաստման, ինովացիոն արտադրանքների,

տեխնոլոգիաների և տեխնոլոգիական լուծումների արդյունավետ փոխանակման միջոցով այլ երկրների հետ համագործակցության ակտիվացումը, տնտեսության տարբեր ոլորտներում համատեղ մասնավոր, պետական և պետական մասնակցությամբ ընկերությունների հիմնադրումը, զբոսաշրջության զարգացման խթանման նպատակով հայ-հունական համատեղ մշակութային միջոցառումների և փոխադարձ այցելությունների կազմակերպումը մեծապես կարող են նպաստել տնտեսությունների համաչափ զարգացմանը:

1.7. ՇՎԵՑՑԱՐԻԱ. ԿԱՅՈՒՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱՎԱԿԱՆԸ

Սույն հոդվածի գիտական նորույթն այն է, որ վեր են հանվել արհեստական ուսումնարանների լայնածավալ վերաբացման ու դրանց հեղինակության բարձրացման, բուհ-գիտահետազոտական ինստիտուտ-պետություն համակարգի խորացման, գիտության ֆինանսավորման ավելացման, հարկային արտոնությունների տրամադրման ծավալների կրճատման ու դրանք ավելի հասցեական դարձնելու, երկիր «տեղափոխվող» բիզնեսին նախնական հարկային արտոնությունների տրամադրման հետ կապված հիմնախնդիրները, որոնց արդյունավետ լուծումն առաջարկվում է Շվեյցարիայի տնտեսության զարգացման փորձի կիրարկմամբ:

1.8. ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԵԼՔԻ ՈՒՂԻՆ. ԱԳՐԱՐԱՅԻՆ ՈԼՈՐՏԻ ՄՈՂԵԼԸ

Այս հոդվածում հետազոտությունների արդյունքում հիմնավորվել և առաջարկվել է Հայաստանում ագրարային ոլորտի վերելքի համար կիրառել Ֆրանսիայի ագրարային ոլորտի ռազմավարական ծրագրի ստորն բերվող դրույթները, որում էլ կայանում է հոդվածի գիտական նորույթը:

1. Հիմնավորվել է գինեգործական կոոպերատիվների մոդելի կիրառումը, որը կնպաստի մթերման գործընթացի արդյունավետության բարձրացմանը:
2. Մշակաբույսերի և արոտավայրերում պահվող անասունների կորուստներից առաջացող վնասը փոխհատուցելու նպատակով առաջարկվել է Ֆրանսիայի փորձի հիման վրա հիմնել բնական աղետի ֆոնդ:
3. Հաշվի առնելով շատ երկրներում գյուղացիների հիմնականում ցածր վճարունակ լինելը, ինչպես նաև ապահովագրողների և ապահովադիրների միջև փոխադարձ վստահության պակասը՝ հիմնավորվել և առաջարկվել է օրենսդրության կատարելագործում՝ կարևորելով պետական աջակցության դերի ուժեղացումը:

1.9. ՌՈՒՄԻՆԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԸ

Հետազոտելով Ռումինիայի տնտեսական բարեփոխումների փորձը, առաջարկվել է ձևավորել մրցակցության խորհուրդ, որը կհաստատի երկրի ռազմավարական նշանակության ծրագրերից բխող տնտեսապես հիմնավորված ծրագրերը, որում էլ կայանում է հողվածի գիտական նորույթը:

1.10. ՆՈՐՎԵԳԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ

Հետազոտությունների արդյունքում հողվածագիրը հանգել է ստորև բերվող երկու նորույթի՝

1. Նորվեգիայի տնտեսական զարգացման հիմնական ուղիներից մեկը հանդիսանում է հիդրոռեսուրսների կառավարման մոդելը, որի կիրառմամբ այլ երկրներում խելացի կօգտագործվեն առկա ջրային ռեսուրսները, ջրի հիդրոլոգիական ռեժիմները, բուսական և կենդանական աշխարհի վրա բացասական փաստացի ազդեցությունները և այլն:
2. Գիտական նորույթ է հանդիսանում նաև պետության մասնակցությամբ խառը տիպի էներգետիկական բաժնետիրական ընկերությունների ստեղծման զարգացումը:

2. ԱՄԻԱԿԱՆ -ԽԱՂԱՂՕՎԿԻԱՆՈՍՅԱՆ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ ԵՐԿՐՆԵՐ

2.1. ԹԱՅՎԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԵՐԸ

Հիմք ընդունելով Թայվանի տնտեսական զարգացման 70-ամյա փորձի ուսումնասիրության արդյունքները՝ առաջարկվել ու հիմնավորվել է տնտեսությունների առաջանցիկ աճ ապահովող յուրովի մոդել՝ հետևյալ կառուցվածքով՝ ըստ առաջնահերթության. 1. կրթություն, 2. գիտություն, 3. նորարարություն, 4. արտահանում, 5. ներդրումներ: Յուրաքանչյուր ոլորտի համար առաջարկվում են այնպիսի բարեփոխումներ, որոնք թույլ են տալիս լուծել առկա հիմնախնդիրները: Մասնավորապես՝ կրթական բարեփոխումների համար առաջարկվել է կրթական հաստատությունների ֆինանսավորման մոդելի փոփոխություն, նորարարական և ինժեներական լաբորատորիաների ներդրում ողջ հանրակրթական համակարգում և մասնագիտական պահանջարկի գնահատման հիման վրա բուհերում պետական պատվերով ուսուցման համար տեղերի հատկացում: Գիտության ոլորտի բարեփոխումների տեսանկյունից առաջարկվել է գիտության ֆինանսավորման կապակցում ՀՆԱ-ի ցուցանիշին, պետություն-գիտություն երկխոսության վերականգնում և գիտական վերլուծություններում կիրառական առաջարկությունները քննող պետական խորհրդի ստեղծում: Տնտեսության ոլորտային զարգացման տեսանկյունից առաջարկվում է թեթև՝ տեքստիլ և սննդի, և ծանր արդյունաբերության՝ ռազմարդյունաբերության թիրախավորում:

Նորարարության զարգացման համար առաջարկվել է տեխնոլոգիաների ցանցի ներդրում, արտահանման խթանման համար՝ արտահանման խրախուսման կազմակերպության հիմնում: Իսկ ներդրումների ներգրավման նպատակով առաջարկվել է ներդրումների ներգրավման ռազմավարության մշակում, ներդրումային հարթակի ստեղծում և «մեկ պատուհանի» սկզբունքի ներդրում:

2.2. ԻՐԱՆԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏԸ ՏՆՏԵՍԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ

Վերլուծելով Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում տեղի ունեցող տնտեսաքաղաքական զարգացումներն ու ծրագրային որոշումները, մասնավորապես՝ «Տեսլական 2025» ծրագրով երկրի զարգացումն ու առաջընթացն ապահովող կարևորագույն դրույթները՝ ***ստացվել են հետևյալ երկու գիտական նորությունները.***

- 1) հաշվի առնելով գիտակրթական ոլորտին առնչվող վիճակագրական տվյալների կարևորությունը՝ հիմնավորվել և առաջարկվել է մեկ միասնական մարմնի կազմում ստեղծել տվյալների հավաքագրմամբ ու մշակմամբ զբաղվող ստորաբաժանում:
- 2) Հիմք ընդունելով Իրանում առկա նորարարական ենթակառուցվածքների արդյունավետությունը՝ առաջարկվել է ՀՀ գիտության ոլորտում նույնպես ներդնել նմանատիպ ենթակառուցվածքներ, որոնք մեծապես կնպաստեն գիտական արդյունքների առևտրայնացմանն ու համապատասխան ոլորտներում դրանց գործարկմանը:

2.3. ՖԻԼԻՊԻՆՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՈՒՂԻՆ

Վերլուծելով Ֆիլիպինների ծառայությունների վրա հիմնված տնտեսության վերափոխման գործընթացը և դրանում ժամանակից ծառայությունների ոլորտի կայացման դերը՝ բացահայտվել և հիմնավորվել են ՀՀ տնտեսական քաղաքականության առաջնահերթությունը և ՀՀ-ում այլ գործնական ծառայությունների (ԳԳԱ) արտահանման ծավալների ավելացման նպատակով համապատասխան միջոցառումների ընտրությունը, որոնք հաջող կիրառվել են Ֆիլիպինների կողմից.

- հաշվի առնելով ՀՀ-ում մշակող արդյունաբերության և ծառայությունների դերը տնտեսական աճի ապահովման գործում՝ Ֆիլիպինների զարգացման ուղու ուսումնասիրության հիման վրա հիմնավորվել և առաջարկվել է ՀՀ տնտեսական քաղաքականության առաջնահերթությունը երկրում ներառական տնտեսական աճ ապահովելու նպատակով,
- հաշվի առնելով ՀՀ-ում ժամանակակից և ավանդական ծառայությունների ոլորտների մրցունակության բարձրացման անհրաժեշտությունը՝ Ֆիլիպինների օրինակի հիման վրա հիմնավորվել և առաջարկվել է ՀՀ-ում համապատասխան մարմնի ստեղծումը,

- հաշվի առնելով ՀՀ-ում այլ գործնական ծառայությունների ոլորտի զարգացման անհրաժեշտությունը՝ Ֆիլիպինների օրինակով հիմնավորվել և առաջարկվել է համապատասխան միջոցառումների հիման վրա զարգացնել միջին ավելացված արժեք ստեղծող ծառայություններ (տվյալների անալիտիկա)՝ նաև մարզերում տարածքային հավասարաչափ զարգացում ապահովելու նպատակով:

3. ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆՆԵՐԻ ԵՐԿՐՆԵՐ

3.1. ԲՐԱԶԻԼԻԱ. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՈՐՈԳՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏԱԳԻԾԸ

Հետազոտելով Բրազիլիայի տնտեսական բարեփոխումների փորձը՝ հիմնավորվել և արձանագրվել է, որ տնտեսության որոշ ոլորտների դրական փորձը կիրառելի է նաև այլ երկրներում: Խոսքը մասնավորապես վերաբերում է ագրարային ոլորտին, և այն Հայաստանում զարգացնելու համար անհրաժեշտ է ստեղծել նորարարական տեխնոլոգիաների ներդրման կառուցակարգեր՝ մեծ դերակատարում տալով պետությանը: Հարկ է մշակել սոցիալական աջակցության ծրագրեր՝ կապված աղքատ բնակչության բարեկեցության բարձրացման հետ: Զարկ տալով գիտության և տեխնոլոգիայի զարգացմանը՝ կարող ենք զարգացնել վերամշակող արդյունաբերությունը, հատկապես սարքավորումների առումով, և տեղում արտադրել մեքենա-սարքավորումներ:

3.2. ԱՐԳԵՆՏԻՆԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԹԱՅԸ ՎԵՐԵԼՔՆԵՐԻ ՈՒ ՎԱՅՐԷՋՔՆԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Արգենտինայի տնտեսական առաջընթացը ապահովող ուղիների ուսումնասիրությունների և վերլուծության արդյունքների հիման վրա բացահայտվել են երկրի գյուղատնտեսության արդյունավետ զարգացումն ապահովող նորարարական մոտեցումներն ու մեխանիզմների ագրո-խորհրդատվական առցանց հարթակը, ինովացիոն տեխնոլոգիաների գործարկումը, ինչը թույլ կտա լուծել Հայաստանի գյուղատնտեսության առջև ծառացած որոշ խնդիրներ, որում էլ կայանում է հողվածի գիտական նորույթը:

3.3. ԿԱՆԱԴԱ. ԳՑՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՆԳՈՒՅՑՆԵՐՈՒՄ

Հողվածի գիտական նորույթն այն է, որ վեր են հանվել Հայաստանի գյուղատնտեսության որոշ խնդիրներ, որոնց լուծման համար առաջարկվել են Կանադայի ագրարային ոլորտում կիրառվող մոտեցումները, որոնց էությունը հետևյալն է.

- գյուղատնտեսական գործունեություն ֆերմերներն իրականացնում են խոշոր հողակտորների վրա (միջինը՝ 295 հա),
- գյուղատնտեսությունը հիմնված է հետազոտությունների և զարգացումների վրա (R&D), իսկ գյուղատնտեսական աշխատանքներն իրականացվում են նորագույն տեխնոլոգիաներով,
- ֆերմերների եկամուտի աղբյուրը ոչ միայն գյուղատնտեսական, այլ նաև ոչ գյուղատնտեսական գործունեությունն է,
- գյուղատնտեսության զարգացման նպատակով իրականացվում են պետական աջակցության ծրագրեր, իսկ գյուղական համայնքներում գործում են հատուկ կենտրոններ, որոնք աջակցում են գյուղատնտեսությունում նորարական գաղափարների իրագործմանը:

3.4. ԱՎԱՏՐԱԼԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՁՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆՍԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՀԻՄՔԵՐԸ

Հոդվածի գիտական նորույթը վերաբերում է Ավստրալիայի տնտեսական հաջողությունները առանձին երկրներում կրկնելու միջոցառումների շրջանակի մշակմանը, մասնավորապես՝ խոսքը վերաբերում է նրան, որ՝

- անհրաժեշտ է ապահովել հանքարդյունաբերության հավասարակշռված զարգացում՝ հաշվի առնելով բոլոր շահառուների՝ մասնավոր հատվածի, պետության և հանրային շահերը,
- պետությունը ոչ միայն պետք է աջակցի բարձրարժեք գյուղատնտեսության զարգացմանը, այլև միջազգային շուկայում հանդես գա որպես հովանավոր և պաշտպան,
- տնտեսական միություններին անդամակցությունը կարող է ոչ միայն օգուտներ բերել, այլև տնտեսական առաջընթացի արգելակ հանդիսանալ: Ստեղծված աշխարհաքաղաքական պայմաններում առաջնահերթ նշանակություն ունի արտաքին տնտեսական հարաբերությունների զանազանեցումը առնվազն 3 հավասարակշիռ ուղղություններով,
- անհրաժեշտ է մշակել և իրագործել «կրթություն – աշխատանք – մշտական բնակիչ – քաղաքացիություն» արդյունավետ շղթա, ինչը կապահովի որակյալ աշխատուժ և միգրացիա՝ կանխելով բնակչության թվաքանակի հետագա անկումը:

3.5. ՔԱԹԱՐ. ԱՆՑԱԾ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՈՒՂԻՆ ԵՎ «ԱԶԳԱՅԻՆ-2030» ՏԵՍԼԱԿԱՆԸ

Անցած տնտեսական ուղու և «Ազգային-2030» տեսլականի ուսումնասիրության և վերլուծության արդյունքների հիման վրա բացահայտվել են Քաթարի բանկային համակարգի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների արդյունավետ զարգացումն ապահովող նորարարական կառուցակարգերը և մոտեցումները (*սալամ* ֆինանսական գործիք, «Shams» անվտանգության կառավարման համա-

կարգ), որոնց գործարկումը Հայաստանում թույլ կտա լուծել նաև Հայաստանի բանկային համակարգի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների առջև ծառացած որոշ խնդիրներ, որում էլ կայանում է հողվածի գիտական նորույթը:

3.6. ՌՈՒԱՆԴԱՅԻ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԹՈՒՉՔԱԶԵՎ ԱՃԸ

Ռուանդայի տնտեսական և քաղաքական բազմակողմ վերլուծությունները և ուսումնասիրությունները թույլ են տվել բացահայտել Ռուանդայի տնտեսության թռիչքաձև աճի ապահովման պայմանները և գործոնները, որում էլ կայանում է հողվածի գիտական նորույթը: Դրանց հիման վրա մշակվել են Հայաստանի տնտեսական կայունության և առաջընթացի ապահովման տեսլականի (vision) իրագործման ինստիտուցիոնալ հիմքերը, խոսքը վերաբերում է նաև ազգային ներդրումային ռազմավարություններին, որում էլ կայանում է հողվածի գիտական նորույթը:

5. НАУЧНЫЕ НОВШЕСТВА СБОРНИКА

Виктор Захарян

Владимир Арутюнян

Григорий Ваганян

Давит Арутюнян

Саргсян Лилит

Под заглавием «Научные новшества сборника» обобщены научные новшества статей сборника. По своему значению это новая культура, которой нет в армянских научных журналах, она впервые используется в практике публикации сборников научных статей. Это:

- Читателям будет интересно подробнее изучить как каждую статью в отдельности, так и сборник в целом;
- Позволяет различным звеньям исполнительной власти:
 1. Увидеть недостатки и упущения в данной сфере и устранить их в короткие сроки, разместив соответствующие заказы;
 2. Дать системное решение проблемам, возникающих в экономике;
- будет научным справочником в руках различных структурных подразделений законодательно-исполнительных органов (министерств, комиссий, других подразделений);
- будет научным справочником для тех, кто хочет заниматься наукой (исследователи, аспиранты, соискатели), а также для профессорско-преподавательского состава университетов.

Научные новшества представлены ниже по укрупненным группам стран и в порядке их размещения в сборнике.

1. СТРАНЫ ЕВРОПЕЙСКОГО РЕГИОНА

1.1. ФАКТОРЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОДЪЕМА АВСТРИИ

Научная новизна статьи заключается в том, что, анализируя основные факторы решения проблем экономического развития Австрии и сравнивая их с проблемами Армении, автор пришел к выводу, что применение решений этих проблем позволит: а) решить проблемы в области образования, что будет способствовать подготовке специалистов в соответствии с современными требованиями; б) разработать политику занятости, которая приведет к увеличению занятости среди молодежи.

1.2. ОПЫТ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПУТИ ЧЕХИИ

Учитывая проблемы в сферах экономического развития Армении, в частности в сферах здравоохранения, онлайн-торговли, государство-частный сектор – научным сообществом выявлены и обоснованы возможные решения вышеупомянутых проблем на примере Чехии, суть которого заключается в следующем:

1. принимая за основу повышение уровня жизни людей после введения программы обязательного медицинского страхования в Чехии, предлагается ввести аналогичную программу в Армении.
2. отсутствие онлайн-налогообложения в Армении создает неравные условия между занимающимися продажей онлайн-трейдерами и из арендованных помещений, поэтому предлагается ввести систему налогообложения онлайн-трейдинга в Армении, которая может быть основана на примере Чехии, которая в настоящее время является одной из лучших систем в мире. Более того, многочисленные анализы показывают, что для решения проблемы отсутствия сотрудничества между государственным, частным сектором и «научным сообществом» предлагается создать электронную платформу по примеру Чехии для облегчения сотрудничества между всеми тремя сторонами.

1.3. ОСОБЕННОСТИ И ПОУЧИТЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ШВЕДСКОЙ МОДЕЛИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

В статье, на основе шведского опыта, был обоснован тезис, согласно которому страны, не имеющие богатые минеральные и энергетические ресурсы, могут обеспечить развитие и модернизацию только в том случае, если управляющие элиты будут сопоставлять промежуточные результаты реформ с разумной и сбалансированной социальной политикой и получают поддержку широкой общественности на всех этапах трансформации, а также создадут для них условия широкой привлекенности в общественную и экономическую жизнь. Это означает, что правительство должно использовать эффективные инструменты экономической политики для устранения последствий реформ, проведенных на принципах крайней либерализации, которые привели к крайней поляризации общества.

1.4. ПУТЬ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ПОРТУГАЛИИ

На основе опыта Португалии было обосновано и предложено ограничить ставку обязательной накопительной пенсии сопоставить с количеством детей, способствуя увеличению рождаемости и развитию добровольной накопительной системы.

Для обеспечения рынка труда квалифицированными кадрами и предотвращения потерь нематериальных активов было предложено и обоснованно разрабо-

тать «Программу научной занятости» по примеру Португалии, сделав упор на постоянное сотрудничество «государства, науки и частного сектора».

1.5. ПУТЬ ВОЗВЫШЕНИЯ КИПРА

Активизация государственно-частного сотрудничества; предоставление компаниям налоговых, таможенных и кредитных льгот; создание благоприятных условий для экспорта (продажи) и обмена высокотехнологичной продукцией; стимулирование инновационного развития компаний, обеспечение равных и привлекательных условий инвестирования капитала для отечественных и иностранных инвесторов; создание новых рабочих мест в сфере легкой, пищевой и перерабатывающей промышленности за счет дополнительных инвестиций; активное вовлечение заинтересованных сторон в жилищное строительство и обеспечение (с целью обеспечения занятости и сокращения длительности строительных работ); разработка и применение взаимосогласованной гармоничной модели экономического развития и социальной политики (направленной на повышение уровня жизни населения и сбалансированное экономическое развитие) в результате использования опыта развития экономики Кипра может значительно способствовать сбалансированному развитию экономики Республики Армения.

1.6. ГРЕЦИЯ: ГРАНИ СОТРУДНИЧЕСТВА

Разработка и применение равного и привлекательного налогового инструментария для отечественных и иностранных инвесторов, обеспечение доступного финансирования инновационной инвестиционной деятельности; преобразование частных туристических визитов в семейные (особенно с упором на организацию детского отдыха) посредством увеличения инвестиций в сфере туризма; активизация армяно-греческого сотрудничества в сфере образования и науки посредством подготовки конкурентоспособных специалистов, эффективного обмена инновационных продуктов, технологий и технологических решений; создание в различных сферах экономики совместных армяно-греческих частных, государственных компаний и компаний с государственным участием, организация совместных армяно-греческих культурных мероприятий и взаимных визитов с целью стимулирования развития туризма в обеих странах в результате использования опыта развития экономики Греции может значительно способствовать сбалансированному развитию экономики Республики Армения.

1.7. ШВЕЙЦАРИЯ. ЗАЛОГ СТАБИЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Научная новизна статьи состоит в том, что в результате исследования выявлены проблемы, связанные с широкомасштабным открытием профессиональных учебных заведений (проф. училищ) в Республике Армения и повышением их

значимости, углублением системы университет-исследовательский институт-государство, увеличением финансирования науки, сокращением объема налоговых льгот и повышением их адресности, предоставлением предварительных налоговых льгот для предприятий, «переезжающих» в Армению, эффективное решение которых предлагается с применением опыта развития экономики Швейцарии.

1.8. ПУТЬ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ФРАНЦИИ. СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННАЯ МОДЕЛЬ

В статье было обосновано и предложено применить некоторые установки стратегического плана аграрного сектора Франции для комплексного решения различных проблем в одной и той же сфере Республики Армения что и является научной новизной статьи.

1. Обосновано применение модели винных кооперативов, что будет способствовать повышению эффективности закупочного процесса
2. Для компенсации ущерба, причиненного гибелью скота содержащегося на пастбищах, было предложено создать фонд стихийных бедствий на основе опыта Франции.
3. Учитывая преимущественно низкую платежеспособность сельчан в стране, а также отсутствие взаимного доверия между страховщиками и страховыми клиентами, было обосновано и предложено усовершенствовать законодательство, усилив роль государственной поддержки.

1.9. ЭКОНОМИЧЕСКИЕ РЕФОРМЫ РУМЫНИИ

Научная новизна статьи заключается в предложении формирования Совета по конкуренции, который утвердил бы экономически обоснованные программы, вытекающие из стратегических планов страны, на основе изучения опыта экономических реформ Румынии.

1.10. ТЕНДЕНЦИИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ НОРВЕГИИ

В результате исследования автор статьи предложил две научные новизны:

1. Одним из основных путей экономического развития Норвегии является модель управления гидроэнергетикой, при применении которого в других странах будут использоваться разумно имеющиеся водные ресурсы, водно-гидрологический режим, фактическое негативное воздействия на флору и фауну и т. д.
2. Создавать смешанные энергокомпании с участием государства, развивать акционерные общества.

2. СТРАНЫ АЗИАТСКО-ТИХООКЕАНСКОГО РЕГИОНА

2.1. УРОКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ ТАЙВАНЯ

На основе изучения 70-летнего опыта экономического развития Тайваня и его сопоставления с существующими проблемами в Республике Армения, была предложена и обоснована новая модель, обеспечивающая скоростепенный рост экономики Армении со следующей структурой: 1 - образование, 2 - наука, 3 - инновации, 4 - экспорт, 5 - инвестиции. А также были предложены реформы для каждой сферы, которые позволяют решить существующие проблемы в Республике Армения. В частности, для образовательных реформ предлагается изменение модели финансирования образовательных учреждений, внедрение инновационных инженерных лабораторий во всей системе школьного образования, а также выделение мест для бюджетного обучения в университетах на основе оценки профессионального спроса. С точки зрения реформ в области науки предлагается четко привязать финансирование науки с индексом ВВП, восстановить диалог между государством и наукой и создать государственный совет для рассмотрения наличия практических предложений в научных исследованиях. С точки зрения отраслевого развития экономики предлагается таргетировать в области легкой промышленности текстильная, пищевая промышленность, а в области тяжелой промышленности-военная промышленность. Для развития инноваций предложены создание сети технопарков, для продвижения экспорта создание организации по продвижению экспорта. А для привлечения инвестиций предложена разработка стратегии привлечения инвестиций, создание инвестиционной площадки, внедрение принципа «одного окна».

3.2. СФЕРА НАУКИ ИСЛАМСКОЙ РЕСПУБЛИКИ ИРАН В КОНТЕКСТЕ ЭКОНОМИКО-ПОЛИТИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

Анализируя экономические и политические события и программные решения, происходящие в Исламской Республики Иран, в частности, ключевые положения, обеспечивающие развитие и прогресс страны в рамках программы «Видение 2025», **были получены следующие две новизны:**

- 1) Учитывая важность статистических данных, относящихся к научно-образовательной сфере, создать подразделение, занимающееся сбором и обработкой данных в рамках единого органа.
- 2) Основываясь на эффективности существующих инновационных инфраструктур в Иране, внедрить аналогичные инфраструктуры в области науки Республики Армения, что внесет большой вклад в коммерциализацию научных результатов и их внедрение в соответствующих областях.

2.3. ПУТЬ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ФИЛИППИН

Анализируя процесс трансформации экономики Филиппин, основанной на услугах, и становления в ней современной сферы услуг была выявлена и обоснована приоритетность экономической политики РА и выбор соответствующих мероприятий с целью увеличения объемов экспорта прочих деловых услуг в РА, которые успешно применялись Филиппинами:

- Учитывая роль обрабатывающей промышленности и сферы услуг в обеспечении экономического роста Армении, на основе изучения направления развития Филиппин обоснован и предложен приоритет экономической политике с целью обеспечения инклюзивного экономического роста в Армении.
- Учитывая необходимость повышения конкурентоспособности сферы современных и традиционных услуг в Армении, по примеру Филиппин было обосновано и предложено создание соответствующего органа в РА.
- Учитывая необходимость развития сферы прочих деловых услуг в Армении, на примере Филиппин было обосновано и предложено развивать услуги, создающие среднюю добавленную стоимость (аналитика данных) на основе соответствующих мер, а также с целью обеспечения равномерного территориального развития в регионах.

3. СТРАНЫ АМЕРИКИ И ДРУГИХ РЕГИОНОВ

3.1. БРАЗИЛИЯ: ТРАЕКТОРИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ

Исследуя опыт экономических реформ Бразилии, было обосновано, что положительный опыт некоторых секторов экономики применим и в других странах. В частности, это касается аграрного сектора и для его развития в Армении, необходимо создание структур для внедрения инновационных технологий, отводящих большую роль государству. Для улучшения благосостояния бедных необходимо разработать программы социальной помощи. Перерабатывающая промышленность, необходимость развития науки и технологий является научной новизной данной статьи.

3.2. ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПРОГРЕСС АРГЕНТИНЫ. ПУТЬ ПОДЪЕМОМ И СПУСКОВ

По результатам исследования и анализа способов обеспечения экономического прогресса Аргентины были выявлены инновационные подходы и механизмы (онлайн-платформа агроконсалтинга, применение инновационных технологий), обеспечивающие эффективное развитие сельского хозяйства Аргентины, исполь-

зование которых поможет решить некоторые проблемы, стоящие перед сельским хозяйством РА, в чем и заключается научная новизна статьи.

3.3. КАНАДА. В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА

Научная новизна статьи заключается в том, что выявлены некоторые проблемы сельского хозяйства РА, для решения которых предложены подходы, используемые в аграрном секторе Канады, суть которых заключается в следующем:

- Фермеры осуществляют сельскохозяйственную деятельность на больших участках земли (в среднем 295 га).
- Сельское хозяйство основано на исследованиях и разработках (R&D), а сельскохозяйственные работы выполняются с использованием новейших технологий.
- Источником дохода фермеров является не только сельскохозяйственная, но и несельскохозяйственная деятельность.
- Реализуются программы государственной поддержки развития сельского хозяйства, а в сельских общинах существуют специальные центры, поддерживающие внедрение инновационных идей в сельском хозяйстве.

3.4. ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ЭКОНОМИЧЕСКИХ УСПЕХОВ АВСТРАЛИИ

Научная новизна статьи касается разработки рамок мер по воспроизведению экономических успехов Австралии в Армении, в частности:

- Необходимо обеспечить сбалансированное развитие горнодобывающей отрасли с учетом общественных интересов всех заинтересованных сторон – частного сектора, государства.
- Государство должно не только поддерживать развитие высокоценного сельского хозяйства, но и выступать в качестве спонсора и защитника на международном рынке.
- В нынешних геополитических условиях первостепенное значение имеет дифференциация внешнеэкономических связей как минимум по 3 сбалансированным направлениям.
- Необходимо разработать и внедрить эффективную цепочку «образование - работа - постоянный житель - гражданство», которая обеспечит качественную рабочую силу и миграцию для предотвращения дальнейшего сокращения численности населения.

3.5. КАТАР. ПРОШЕДШЫЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПУТЬ И “НАЦИОНАЛЬНОЕ ВИДЕНИЕ 2030”

По результатам анализа экономического пути Катар и видения «Национальный 2030» были определены инновационные механизмы и подходы к обеспечению эффективного развития банковской системы и информационных технологий (финансовый инструмент салам, система управления безопасностью «Шамс»), применение которых позволит решить ряд проблем, стоящих перед информационными технологиями и банковской системы Республики Армении, в чем и заключается научная новизна статьи.

3.6. СКАЧКООБРАЗНЫЙ РОСТ ЭКОНОМИКИ РУАНДЫ

Экономические и политические многоаспектные анализы и исследования позволили выявить условия и факторы обеспечения скачкообразного роста экономики Руанды, на основе которых были разработаны институциональные основы для реализации видения по обеспечению экономической стабильности и прогресса в Руанде, в частности, стратегические документы и программы развития (стратегия по развитию бедности, национальные инвестиционные программы), каждый из которых со своей программой годовых действий и бюджетом.

5. THE SCIENTIFIC NOVELTIES OF THE JOURNAL

Viktor Zakharyan

Vladimir Harutyunyan

Grigori Vahanyan

Davit Harutyunyan

Lilit Sargsyan

The scientific novelties of the articles presented in the journal are summarized and presented under “The Scientific Novelties of The Journal” heading. By its significance, this is a new culture that is absent in scientific journals of Armenia and is used for the first time in the practice of publishing scientific research journals. It

- will motivate readers to study in detail both each article and a journal as a whole.
- provides an opportunity for various parts of the executive authority;
- 3. to see the shortcomings and omissions in the area and eliminate them in a short time by placing appropriate orders,
- 4. to give systematic solution to the problems that have arisen in the economy,
- It will become a scientific guide in the hands of various structural divisions of legislative and executive authorities (ministries, commissions and other units).
- It will become a scientific guide for those who want to pursue science (researchers, postgraduates, applicants) and for the universities’ teaching staff.

The Scientific novelties are presented according to the country groups and the order of placement in the journal.

1. COUNTRIES OF THE EUROPEAN REGION

1.1. THE FACTORS OF AUSTRIA'S ECONOMIC UPTURN

The Scientific Novelty is the following: Analyzing the main factors of solving the problems of economic development in Austria and comparing them with the problems of Armenia, the author comes to the conclusion that the application of solutions to these problems will allow: a) to solve problems in the field of education, which will contribute to the training of specialists in accordance with modern requirements; b) to develop an employment policy that will lead to an increase in employment among young people.

1.2. EXPERIENCE OF THE CZECH REPUBLIC'S ECONOMIC PATH

Considering the problems of economic development in Armenia, particularly in the spheres of health care, online commerce, the public-private sector and the scientific community cooperation, possibilities of solving the above-mentioned problems by the example of the Czech Republic were identified and substantiated by the author, the essence of which is as follows:

1. Taking into account the improvement of the living standards of people after the introduction of the compulsory health insurance program in the Czech Republic, it is proposed to introduce a similar program in Armenia.
2. The absence of online taxation in Armenia creates unequal conditions for online and offline trader's from rented premises; therefore, it is proposed to introduce a taxation system for online trading in Armenia, which can be based on the example of the Czech Republic, which is currently one of the best in the world.
3. Numerous analyzes indicate that in order to solve the problem of the lack of communication between the public-private sector and the scientific community, it is proposed to create an electronic platform following the example of the Czech Republic to facilitate cooperation between all three parties.

1.3. FEATURES AND INSTRUCTIVE ASPECTS OF SWEDISH ECONOMIC DEVELOPMENT MODEL

In the article, based on the Swedish experience, the thesis was substantiated according to which countries lacking mineral and energy resources can ensure development and modernization if the ruling elites always compare the intermediate results of reforms with a reasonable and balanced social policy and receive the support of the general public at all stages of transformation, and also create conditions for them to be widely involved in social and economic life. For the Republic of Armenia, this conclusion of the article means that the government, using effective instruments of economic policy, must correct the consequences of the reforms carried out on the principles of extreme liberalism, which led to the formation of an extremely polarized society.

1.4. THE COURSE OF PORTUGAL'S ECONOMIC TRANSFORMATION

Based on the Portuguese experience, it was justified and proposed to combine the determination of the amount of mandatory funded pension contributions with the number of children; this will contribute to an increase in the birth rate and the development of a voluntary pension fund.

In order to replenish the RA labor market with qualified personnel, and also to prevent the loss of intangible assets, it was proposed to develop "Scientific employment program" based on the example of Portugal, with the emphasis on permanent cooperation between the state, science and the private sector.

1.5. THE ROAD OF THE RISE OF CYPRUS

Enhancing public-private cooperation; providing companies with tax, customs and credit benefits; creation of favorable conditions for export (sale) and exchange of high-

tech products; stimulating the innovative development of companies, ensuring equal and attractive conditions for capital investment for domestic and foreign investors; creation of new jobs in the light, food and processing industries through additional investment; active involvement of stakeholders in housing construction and provision (in order to ensure employment and reduce the duration of construction work); the development and application of a mutually agreed harmonious model of economic development and social policy (aimed at improving the living standards of the population and balanced economic development) as a result of using the experience of Cyprus economy development can significantly contribute to the balanced development of the economy of the Republic of Armenia.

1.6. GREECE. EDGES OF COOPERATION

Development and application of equal and attractive tax instruments for domestic and foreign investors; ensuring affordable financing for innovative investment activities; transformation of private tourist visits into family visits (especially with an emphasis on organizing children's recreation) through increased investment in tourism; activation of the Armenian-Greek cooperation in the field of education and science through the training of competitive specialists, effective exchange of innovative products, technologies and technological solutions; the creation of joint Armenian-Greek private, state-owned companies and companies with state participation in various spheres of the economy; the organization of joint Armenian-Greek cultural events and mutual visits in order to stimulate the development of tourism in both countries as a result of using the experience of the Greek economy development can significantly contribute to the balanced development of the economy Republic of Armenia.

1.7. SWITZERLAND. KEY TO A STABLE ECONOMY

The scientific novelty of the article is the following: the study identified problems associated with the large-scale opening of vocational educational institutions (schools) in the Republic of Armenia and increasing their importance, deepening the university-research institute-state system, increasing funding for science, reducing the volume of tax incentives and improving their targeting, provision of preliminary tax incentives for enterprises "moving" to Armenia, the effective solution of which is proposed using the experience of the development of the Swiss economy.

1.8. THE WAY OF FRANCE'S ECONOMIC GROWTH. AGRICULTURAL MODEL

It was substantiated and proposed to apply some provisions of the strategic program of the French agrarian sector development in order to comprehensively solve various problems in the same sphere of the Republic of Armenia.

1. The application of wine-making cooperatives models was justified. This will increase the efficiency of the procurement process.

2. In order to compensate the damage caused by the loss of agricultural crops or livestock kept in the pastures, it was proposed to establish a natural disaster fund in the Republic of Armenia.

3. Given the predominantly low solvency of the villagers in various countries, as well as the lack of mutual trust between insurers and insured, it has been proposed to improve the legislation, strengthening the role of state support.

1.9. ROMANIA'S ECONOMIC REFORMS

Studying the experience of Romania's economic reforms, it was proposed to form a competition council, which will approve economically sound programs based on strategically important programs of the country, which is the scientific novelty of the article.

1.10.TRENDS OF NORWAY'S ECONOMIC DEVELOPMENT

As a result of analyzes the author formed the below 2 scientific novelties:

1. One of the main directions of Norway's economic development is the model of hydropower management, the use of which in various countries, will allow to use the available water resources wisely taking into account the impact on the environment, water hydrological regimes, negative actual impacts on flora and fauna, etc.
2. The development of energy joint stock companies of a mixed type with the participation of the state is also a scientific novelty.

2. COUNTRIES OF THE ASIA-PACIFIC REGION

2.1. TAIWAN ECONOMIC POLICY LESSONS

Based on the results of the study of the 70-year experience of Taiwan's economic development and comparing it with the existing problems in the Republic of Armenia, a new model ensuring the progressive growth of the Armenian economy was substantiated, with the following structure: 1 - education, 2 - science, 3 - innovation, 4 - export, 5- investment. As well as the reforms are proposed for each sphere, which

allow solving the existing problems in the Republic of Armenia. In particular, for educational reforms, we propose a change in the financing model of educational institutions, the introduction of innovative engineering laboratories throughout the school education system, as well as the allocation of places for budget education at universities based on estimation of professional demand. From the point of view of sectoral development of the economy, we propose to target the textile and food industries in the light industry, and the military industry in the heavy industry. For the development of innovation we have proposed the introduction of a network of technoparks, for the promotion of exports the establishment of an export promotion organization. And in order to attract investments, we have proposed the development of an investment attraction strategy, the creation of an investment platform, the introduction of the "one-window" principle.

2.2. SCIENTIFIC FIELD OF THE ISLAMIC REPUBLIC OF IRAN IN THE CONTEXT OF ECONOMIC-POLITICAL DEVELOPMENT

Analyzing the economic and political events and policy decisions taking place in the Islamic Republic of Iran, in particular, the key provisions ensuring the development and progress of the country within the framework of the «Vision 2025» program, *the following two novelties were obtained:*

- 1) Considering the importance of statistical data related to the scientific and educational field, create a unit dealing with the collection and processing of data within a single body.
- 2) Based on the effectiveness of the existing innovative infrastructures in Iran, introduce similar infrastructures in the field of science in the Republic of Armenia, which will greatly contribute to the commercialization of scientific results and their implementation in the relevant fields.

2.3. THE ECONOMIC DEVELOPMENT PATH OF THE PHILIPPINES

Scientific novelty: By analyzing the transformation process of the Philippines into services-oriented economy and the role of modern services sector, the priority of the economic policy in Armenia and the choice of respective measures to increase the exports of other business services (BPO) have been identified and substantiated that were successfully utilized by the Philippines. By taking into account:

- the role of the manufacturing and the services sector in ensuring the economic growth in Armenia, and based on the study of development path of the Philippines, the priority of economic policy has been justified and proposed in order to ensure inclusive economic growth in Armenia;
- the need to increase the competitiveness of both modern and traditional services sectors in Armenia, and the case of the Philippines, creation of an appropriate body in Armenia has been justified and proposed;

- the need to develop other business services sector in Armenia, and Philippines background, respective measures have been substantiated and proposed to develop medium-end services (data analytics) sector in regions as well to ensure equitable development.

3.COUNTRIES OF THE AMERICAN AND OTHER REGIONS

3.1. BRAZIL. THE TRAJECTORY OF ECONOMIC REFORMS

Studying the trajectory of Brazil's economic reforms, it was noted that the positive experience of some sectors of the economy is applicable to Armenia, in particular, following the example of Brazil, in Armenia it is necessary to pay attention to the agricultural sector; in order to develop it, it is necessary to create structures for the introduction of innovative technologies, for which the state must play a major role. Social assistance programs need to be developed to improve the welfare of the poor population. It is necessary to develop the processing industry, science and technology.

3.2. ARGENTINA'S ECONOMIC PROGRESS . PATH OF ASCENTS AND DESCENTS

The scientific novelty: Based on the results of the study and analysis of ways to ensure economic progress in Argentina, innovative approaches and mechanisms (online agro-consulting platform, application of innovative technologies) were identified that ensure the effective development of agriculture in Argentina, the use of which will help solve some of the problems facing the agriculture of the Republic of Armenia.

3.3. CANADA. IN THE CONTEXT OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT

The scientific novelty of the article is that some problems of the RA agriculture were revealed, for solving them the approaches used in the Canadian agricultural sector were proposed, the essence of which is as follows:

- Farmers carry out agricultural activities on large plots of land (average 295 ha).
- Agriculture is based on research and development (R&D) and agriculture is carried out with the latest technologies.
- Farmers' source of income is not only agricultural but also non-agricultural activities.
- State support programs are implemented for the development of agriculture, and there are special centers in rural communities that support the implementation of innovative ideas in agriculture.

3.4. INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF AUSTRALIA'S ECONOMIC SUCCESS

The scientific novelty of the article concerns the development of a framework for replicating Australia's economic success in different countries, in particular:

- It is necessary to ensure the balanced development of the mining industry, taking into account the interests of all stakeholders - the private sector, the state and the public.
- The state should not only support the development of high-value agriculture, but also act as a sponsor and protector in the international market.
- Membership to economic unions can not only benefit but also become a brake of economic progress. In the current geopolitical conditions, the differentiation of foreign economic relations in at least 3 balanced directions is of paramount importance
- An effective education-work-resident-citizenship chain should be developed and implemented to ensure qualified workforce and migration to prevent further population decline.

3.5. QATAR. THE PASSED ECONOMIC WAY AND "NATIONAL 2030" VISION

Based on the results of the analysis of Qatar's economic path and "National 2030" vision have been revealed the innovative structures and approaches to ensure the effective development of information technologies and banking system (salam financial instrument, "Shams" security management system), the application of which will allow to solve some problems of the information technologies and the banking system of RA.

3.6. BOOM OF THE RWANDA'S ECONOMY

Rwanda's economic and political multi aspect analysis and studies let us reveal the factors and conditions for the support of Rwanda's rapid economic growth, on the basis of which the institutional grounds for realization of the vision of economic stability and progress in Armenia have been developed. In particular, the strategic documents and development plans (poverty reduction strategy, national investment strategy) should be developed, each of which with its annual action plan and budget. The results can be used by government agencies, economic policy makers and researchers.

**«Տնտեսական նորոգություններ» ուսումնասիրող գիտաշխատողները
և հետազոտվող երկրները**

<i>հ/հ</i>	<i>երկրի անունը</i>	<i>հոդվածագրի անուն-ազգանունը</i>	<i>գրադեցրած պաշտոնը գիտ. աստիճանը</i>
1.	Ավստրիա	Մարիամ Պողոսյան	կրտսեր գիտաշխատող
2.	Չեխիա	Դոնարա Գրիգորյան	կրտսեր գիտաշխատող
3.	Շվեդիա	Ատոմ Մարգարյան Սոնա Մարգարյան Անդրանիկ Մարգարյան	տ.գ.թ., դոցենտ կրտսեր գիտաշխատող գիտաշխատող
4.	Պորտուգալիա	Շողեր Պողոսյան	ավագ գիտաշխատող, տ.գ.թ.
5.	Կիպրոս	Արմինե Զախարյան	գիտաշխատող, տ.գ.թ.
6.	Հունաստան	Արմինե Զախարյան, Ռազմիկ Իսահակյան	գիտաշխատող, տ.գ.թ. գիտաշխատող, տ.գ.թ.
7.	Շվեյցարիա	Եվգենյա Հակոբյան	գիտաշխատող, ասպիրանտուրայի բաժնի պետ, տ.գ.թ.
8.	Ֆրանսիա	Լիանա Ազատյան Հովհաննես Ասատրյան	գիտաշխատող, կրտսեր գիտաշխատող, ինստիտուտի ասպիրանտ
9.	Ռումինիա	Գրիգոր Մանուկյան	ավագ գիտաշխատող, տ.գ.թ., դոցենտ
10.	Նորվեգիա	Ստեփան Պապիկյան	ավագ գիտաշխատող
11.	Թայվան	Լիլիթ Մարգարյան	փոխտնօրեն, առաջատար գիտաշխատող, տ.գ.թ.
12.	Իրան	Տաթևիկ Շահինյան	գիտաշխատող
13.	Ֆիլիպիններ	Աննա Մակարյան	գիտաշխատող, տ.գ.թ.
14.	Բրազիլիա	Մերի Մանուչարյան	առաջատար գիտաշխատող, բաժնի պետ, տ.գ.թ., դոցենտ
15.	Արգենտինա	Մերի Մուրադյան	կրտսեր գիտաշխատող
16.	Կանադա	Գոհար Ոսկանյան	գիտաշխատող, տ.գ.թ.
17.	Ավստրալիա	Հայկ Մարկոսյան	առաջատար գիտաշխատող, տ.գ.թ.
18.	Քաթար	Տաթևիկ Փարսադանյան	կրտսեր գիտաշխատող, տ.գ.թ.
19.	Ռուանդա	Սվետլանա Դավաքյան	առաջատար գիտաշխատող, բաժնի պետ, տ.գ.թ.